

PRITARTA
Ukmergės rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2019 m. rugpjūčio mėn. 27 d.
įsakymu Nr. 13-1185

PATVIRTINTA
Ukmergės vaikų lopšelio-darželio
„Eglutė“ direktoriaus
2019 m. rugpjūčio mėn. 30 d.
įsakymu Nr.V1- 57

UKMERGĖS VAIKŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „EGLUTĖ“ 2019-2022 M. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA „PO EGLUTĖS ŽALIAJA SKARA“

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

Ukmergės vaikų lopšelis-darželis „Eglutė“ įsteigtas 1986 m. rugpjūčio 26 d. Įstaigoje veikia 16 grupių, kurių veiklos trukmė yra 10,5 val. ir viena prailgintos darbo dienos grupė, kurios veiklos trukmė 12 val.

Lopšelis-darželis yra viešasis juridinis asmuo, savivaldybės biudžetinė įstaiga, turinti savo antspaudą ir sąskaitas banke. Tai neformaliojo švietimo ikimokyklinio ugdymo mokykla. Lopšelio-darželio mokymo forma yra dieninė, steigėjas – rajono savivaldybės taryba. Pagrindinė veiklos rūšis – ankstyvasis ir ikimokyklinis ugdymas. Kryptis – vaikų sveikata, gamtosauga ir estetinis – meninis ugdymas. Įstaigos adresas – Antakalnio g. 49A LT-20155, El. p. u.eglute@gmail.com, internetinė svetainė www.ukmergeseglute.lt

Lopšelis-darželis „Eglutė“ yra Pivonijos mikrorajone tarp daugiaaukščių ir individualių namų. Netoli įstaigos yra miesto stadionas, „Šilo“ progimnazija, miškas, gėlių parduotuvė, kryžkelė. Vaikai turi galimybę rengti išvykas prie Šventosios upės, ant piliakalnio, į parką, prie Laisvės ir Vilkmergės paminklų, į sporto ir dailės mokyklas, kultūros centrą, kraštotyros muziejų, Vlodo Šlaito viešąją biblioteką.

1.1. Ikimokyklinio ugdymo teisinė bazė

Lopšelis-darželis teikia kokybišką, atitinkantį įvairius vaikų poreikius ankstyvąjį ir ikimokyklinį ugdymą. Savo veiklą įstaiga grindžia Lietuvos Respublikos Konstitucija. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą atskleidžiamas remiantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995 m. liepos 3 dieną, Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. 1-983, Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymu, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Lietuvos higienos norma HN 75-2016 „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymo bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, Ukmergės rajono savivaldybės tarybos sprendimais, savivaldybės administracijos direktoriaus, švietimo ir sporto skyriaus vedėjo įsakymais, lopšelio-darželio veiklos dokumentais: vidaus darbo tvarkos taisyklėmis, lopšelio-darželio nuostatais, ikimokyklinio ugdymo programa.

1.2. Vaikai ir jų poreikiai

Lopšelyje-darželyje ugdomi ankstyvojo 1-3 metų ir ikimokyklinio 3-6 metų amžiaus vaikai. Grupės komplektuojamos pagal vaikų amžių. Vaikai su kalbos, kalbėjimo, klausos bei raidos

sutrikimais integruojami į bendro tipo grupes. Su jais dirba darželio logopedas, psichologas ir spec. pedagogas Gabūs dainavimui ir šokiui vaikai gali lankyti dainavimo ir šokio grupę „Perliukai“, veikia sporto, krepšinio būreliai. Darželyje sudarytos geros sąlygos, garantuojančios emocinį saugumą, galimybę vaikui žaisti, kurti, eksperimentuoti, sportuoti. Vyresniosiose grupėse yra tenkinamas vaikų poreikis „dirbti“ su kompiuteriu. „Jaunųjų šeimų mokyklėlėje“ ugdomi ankstyvojo amžiaus vaikai 1-3 metų. Šio amžiaus vaikų grupė sudaryta vadovaujantis 2011 m. kovo 17 dienos Nr. XI-1281 Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pasikeitimo 7 str. 3 punktu „Ikimokyklinis ugdymas teikiamas vaikui nuo gimimo, iki jam pradėdamas teikti priešmokyklinis arba pradinis ugdymas“, siekiant lengvesnės vaikų adaptacijos ikimokyklinėje įstaigoje“.

1.3. Esminiai pedagogų veiklos principai ir uždaviniai

- suprasti vaiką, atpažinti jo poreikius;
- kurti kiekvieno vaiko individualumą atitinkančias ugdymo sąlygas;
- taikyti vaikų veikloje informacines technologijas;
- skatinti veikti komandoje, mokytis vieniems iš kitų;
- pratinti patiems ieškoti informacijos, įsiminti išgirstą informaciją;
- skatinti tyrinėti, eksperimentuoti, spręsti problemas, išsiaiškinti jų kilimo priežastis;
- sudaryti galimybę patiems vaikams susikurti, keisti, pertvarkyti aplinką;
- kurti vaikų ugdymo(si) situacijas, kupinas žaislų, nuotykių bei atradimų;
- sudaryti galimybes žaisti su šiuolaikinio vaiko poreikius atitinkančiais žaislais;
- sudaryti galimybę internetinių pokalbių programa „Skype“ bendrauti su kitų Lietuvos ir užsienio ikimokyklinių įstaigų vaikais;
- nuolat tobulėti pačiam pedagogui.

1.4. Bendruomenės ypatumai

Įstaigoje dirba 25 ikimokyklinio ugdymo pedagogai, 2 neformaliojo ugdymo pedagogai, 1 logopedas, 1 psichologas. Mokytojo metodininko kvalifikacinę kategoriją turi logopedas, trys ikimokyklinio ugdymo ir vienas neformaliojo ugdymo pedagogas. 9 pedagogai kvalifikacinės kategorijos neturi. 13 pedagogų turi vyresniųjų auklėtojų kvalifikacines kategorijas.

Lopšelio-darželio pedagogai palaiko glaudžius ryšius su Vlodo Šlaito viešąja biblioteka, „Šilo“ progimnazija ir Užupio pagrindine mokykla, kraštotyros muziejumi, miškų urėdija, sporto centru, Ukmergės bei kitų miestų lopšeliais-darželiais.

Lopšelio-darželio pedagogai savo kvalifikaciją kelia lankydami seminarus ir patys juos organizuodami bei skleidami gerą patirtį savo įstaigoje, rajone, respublikoje bei už jos ribų. Įstaigos pedagogai aktyviai įsijungę į respublikinį projektą Sveikatiada, dalyvauja RIUKKPA asociacijos veikloje, vykdo tarptautinius projektus eTwinning ir Erasmus+. Vadovaujantis įvairiais darnaus vystymo(si) aspektais ir, kuriant ryšius su bendruomene, įstaiga yra gavusi Gamtosauginės mokyklos vėliavą ir sertifikatą.

Lopšelis-darželis kryptingai dirba meninio ugdymo srityje. Rugsėjo pirmąją pasitinkame visų grupių vaikams organizuodami šventę darželio kiemelyje. Vasarą vyksta kūrybinės raiškos savaitės Daug dėmesio skiriame vaikų sveikatos stiprinimui. Pastoviai vyksta tokie tradiciniai renginiai, kaip sveikatos savaitė „Sveikas maistas“, kuri organizuojama rudenį, „Arbata, grynas oras – sveikata“, kuri vyksta žiemą. Mokslo metų pabaigoje vyresniųjų grupių vaikams organizuojamas žygis į miesto stadioną, jaunesniųjų grupių vaikams – žaidimų rytmetis darželio kiemelyje. Galerijose, darželio koridoriuose ir lauke plečiamos erdvės vaikų aktyviam judėjimui. Intensyviai dirbame gamtosaugos srityje: organizuojamos talkos, sodinamas vaismedžių ir vaiskrūmių sodas, rūšiuojamos atliekos, atliekamas gamtosauginis įsivertinimas.

1.5. Filosofinės ugdymo kryptys

Pedagogams artima **humanistinė kryptis** – vaiko saviraiškos galimybių svarba ugdymo procese bei vaiką palaikančios, drąsinančios, skatinančios aplinkos sukūrimas.

Progresyvinė – akcentuojamos ne žinios, o žinojimas, ugdytinių gebėjimas spręsti problemas.

Vaiko asmenybės skleidimąsi skatinanti ugdymo kryptis – patirtį vaikas įgyja bendraudamas ir bendradarbiaudamas.

Visuminio ugdymo kryptis – įvairių vaiko raidos sričių harmoningas skleidimas.

Kūrybiškumo skatinimo kryptis nuo ankstyvojo amžiaus.

Darnaus vystymo(si) įgūdžių formavimo kryptis

1.6. Tėvų lūkesčiai

Įstaigą lankančių vaikų tėvai pageidauja, kad lopšelių-darželių lankantys jų vaikai ne tik augtų sveiki, bet ir šoktų, dainuotų, vaidintų, sportuotų padedami specialistų. Tėvai pritaria darželyje vykdomoms sveikatingumo programoms, vykstančioms sveikatingumo savaitėms, vykdomiems respublikiniams ir tarptautiniams projektams, grupių pedagogų organizuojamoms šventėms. Tėvai džiaugiasi neformaliojo ugdymo pedagogų organizuojamais renginiais, įstaigoje veikiančiais būreliais, „Jaunųjų šeimų mokyklėlė“. Tėvai tikisi, kad lankydami „Jaunųjų šeimų mokyklėlę“ vaikai taps aktyvesni, drąsesni, patirs daug džiugių emocijų, turės galimybę bendrauti su kitais vaikais. Žaisdami, „muzikuodami“ vaikai ugdysis savo gebėjimus nuo mažų dienų. Lanke „Jaunųjų šeimų mokyklėlė“, vaikai patirs mažiau streso išsiskirdami su tėvais, lengviau adaptuosis ikimokyklinėje įstaigoje.

1.7. Programos atnaujinimas

Ši programa taikoma 1- 6 m. vaikų ugdymui. Ji skirta:

1. Pedagogams, dirbantiems su ankstyvojo ir ikimokyklinio amžiaus vaikais.
2. Tėvams, turintiems ikimokyklinio amžiaus vaiką.

Programa sudaryta 3 metams ir bus nuolat atnaujinama, atsižvelgiant į vaikų poreikius, tėvų pageidavimus, pedagogų pastebėjimus ir idėjas. Pedagogai programą galės taikyti kūrybiškai.

II SKYRIUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Programa grindžiama šiais principais:

Humaniškumo – vaikas gerbiamas kaip asmenybė, sudaromos sąlygos įvairių vaiko galių plėtojimui.

Demokratiškumo – mokytojai, tėvai ir vaikai yra bendro ugdymo(si) proceso kūrėjai, kartu identifikuoja poreikius.

Integralumo – garantuojama vaiko fizinio, psichinio ir socialinio ugdymo darna.

Tęstinumo – ankstyvojo ugdymo programos turinys suderintas su ikimokyklinio ugdymo turiniu, mokymosi žaidžiant ir aktyviai tyrinėjant.

Kūrybiško mąstymo – dėmesys kreipiamas išraiškos originalumui, nešabloniškumui, naujumui, neįprastumui.

Fizinės sveikatos ir gerovės – remiamasi sveiko vaiko raidos etapais, atsižvelgiant į vaiko judesių ir fizinių savybių efektyviausio vystymo(si) laikotarpius.

Individualizavimo – ugdymas individualizuojamas pagal kiekvienam vaikui reikalingą kompetenciją, atsižvelgiant į jo asmenybę, galimybes, poreikius ir pasiekimus.

Žaismingumo principas - pripažįstamas vaiko poreikis žaisti, o ne mokytis formaliais būdais.

Atsinaujinimo – atvirumas kaitai ir kritiškas naujo priėmimas.

3. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMOS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

Ugdymo tikslas

Brandinti vaiko asmenybę atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, bendradarbiaujant su šeima, kuriant sąlygas, padedančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, etninius, socialinius bei pažintinius poreikius, plėtojant emocinį bei intelektualinį patyrimą.

Uždaviniai

Sudaryti sąlygas vaikams pamatyti, išgirsti, išgyventi, apmąstyti, ir patiems įgyti patirties aktyviai veikiant, kuriant, mokantis vieniems iš kitų.

Atsižvelgiant į kiekvieno vaiko unikalumą bei poreikius, užtikrinti saugią, ugdomąsi skatinančią aplinką.

Pratinti vaikus pozityviai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir vaikais, spręsti kasdienes problemas, atsižvelgti į savo ir kitų ketinimus, veiksmų pasekmes.

Siekti, kad vaikai, aktyviai veikdami, ugdytusi ekologinį sąmoningumą, norėtų sužinoti, išmokti, suprasti, kas vyksta aplinkui.

Užtikrinti ankstyvą kokybišką specialiųjų ugdymo(si) poreikių turinčių vaikų ugdymą(si).

Formuoti vaiko tautinio identiteto pradmenis.

Skatinti patirtus įspūdžius išreikšti meninėmis priemonėmis ir kitais būdais, žadinant jautrumą aplinkos estetikai ir meno reiškiniams.

Ikimokyklinio ugdymo programa „Po eglutės žaliaja skara“ parengta pagal modelį „Vaikas – aktyvus ugdymo proceso dalyvis“ (žr. 1 pav.)

1 pav. Modelis „Vaikas – aktyvus ugdymo proceso dalyvis“

III SKYRIUS UGDYMO TURINYS IR METODAI

Ugdymo turiniu siekiama brandinti vaiką kaip asmenybę, vystyti įvairius jo gebėjimus bei formuoti vertybines nuostatas. Ugdymo metodai parenkami taip, kad atitiktų vaikų amžių ir

galimybes, individualius ugdymo(si) poreikius. Planuojant ugdomąją veiklą, pedagogai ir specialistai kūrybingai naudojami įstaigoje sukaupia metodine medžiaga ir įvairiomis priemonėmis.

Pagrindinis ugdymo metodas – **žaidimas**. Žaidžiant ugdomi visi vaikų gebėjimai. Jis skatina vaikų pozityvias emocijas, padeda formuoti kalbiniamis įgūdžiams, natūraliai sukonzentruoja dėmesį į ugdomąją veiklą.

Vaizdinis metodas – demonstravimas, stebėjimas – nukreiptas į vaizdinį formavimą apie vaikus supančią aplinką, jos reiškinius.

Praktinis metodas – vaikų darbai, praktinė veikla, tyrinėjimai, stebėjimai, eksperimentavimai.

Žodinis metodas – pokalbis, pasakojimas, aptarimas, diskusija – suteikia galimybę perduoti ar gauti informaciją, natūraliai bendrauti.

Kūrybinis metodas – sudarantis sąlygas vaikams kelti ir įgyvendinti savo idėjas.

Pažintinės – edukacinės ekskursijos, išvykos – padeda pažinti ir suprasti supančią aplinką.

Sportinės veiklos metodai – estafetės, varžybos, komandiniai žaidimai, fiziniai pratimai.

IKT taikymas – praktiniai užsiėmimai prie interaktyvios lentos, vaizdo medžiagos stebėjimas ir analizavimas multimedijos pagalba, kompiuteriniai žaidimai, interaktyvios grindys, Bitutės.

Organizuojant ugdymo procesą taikomi aktyvūs **netradiciniai** ugdymo(si) metodai – viktorinos, konkursai, **situacinis** – **spontaniškasis** ugdymo metodas – ugdymui panaudojamas netikėtai susidariusios situacijos ir kt.

4.1. Ugdymo(si) kryptis „Pasitikintis savimi“

Savivoka ir savigarba. Formuojamas pasitikėjimo savimi jausmas.	
Vertybinė nuostata	
Save vertina teigiamai.	
Esminis gebėjimas	
Supranta savo asmens tapatumą (aš esu, buvau, būsiu), pasako, kad yra berniukas/mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.	
Amžius	Vaiko gebėjimai
1-3 metai	1 žingsnis Reaguoja į pasakytą vardą. Tyrinėja savo ir kitų kūną. Pamatęs artimuosius, šypsosi, krykštuoja, tiesia rankas. 2 žingsnis Atpažįsta save nuotraukose, veidrodyje. Supranta kitų emocijas ir reaguoja į naują aplinką. Pavadina galvą, ranką, koją, nosį, burną, akis. 3 žingsnis Atskiria berniukus nuo mergaičių. Kalba pirmuoju asmeniu. Atpažįsta savo drabužėlius.
4-6 metai	4 žingsnis . Supranta, kad turi nuo kitų atskirą savo norų, jausmų pasaulį. 5 žingsnis . Pasakoja apie save, šeimą, pomėgius draugus. Save vertina teigiamai arba neigiamai, priklausomai nuo suaugusiojo išsakyto vertinimo. 6 žingsnis . Apibūdina savo išvaizdą, žino savo tautybę. Save ir savo gebėjimus vertina teigiamai. Juokiasi iš savų klaidų, iš intonacijų, žodžių, veido išraiškos, pozos. Supranta, kada kitas palankiai ar nepalankiai nusiteikęs jo atžvilgiu.
Savireguliacija ir savikontrolė. Savo jausmų kontrolė valdant stresą, ištvermingumas susidūrus su sunkumais; tinkama emocijų raiška.	
Vertybinė nuostata	
Nusiteikęs sutelkti dėmesį, būti kantrus, valdyti emocijų raišką ir elgesį.	
Esminis gebėjimas	
Ilgesnį laiką sutelkia dėmesį klausymui, stebėjimui, veiklai, įsiaudrinęs geba nusiraminti, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus.	

Amžius	Vaiko gebėjimai
1-3 metai	<p>1 žingsnis. Trumpam susitelkia. Gerai jaučiasi įprastoje aplinkoje.</p> <p>2 žingsnis. Reaguoja į naują aplinką, bando valdyti savo emocijas, pats ieško nusiramino.</p> <p>3 žingsnis. Pasitenkina kasdienine tvarka, eina šalin, jei kas nepatinka. Bando laikytis taisyklių, išbando naujus savo interesų sprendimo būdus. Greitai adaptuojasi darželyje.</p>
4-6 metai	<p>4 žingsnis. Pradeda valdyti savo emocijų intensyvumą. Laikosi nustatytos tvarkos.</p> <p>5 žingsnis. Sugalvoja kelis konfliktų sprendimo būdus, numato jų pasekmes.</p> <p>6 žingsnis. Pats taiko įvairius atsipalaidavimo būdus (eina prie akvariumo, gėlės, prie lango). Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus. Įvardina sudėtingus jausmus: nusivylimą, nerimą, pavydą.</p>
Santykiai su suaugusiais. Vaiko bendravimas su žmonėmis – teigiamas pagrindas tolimesniam vaiko gyvenimo etapui.	
Vertybinė nuostata	
Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti.	
Esminis gebėjimas	
Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdieninėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi, žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais.	
Amžius	Vaiko gebėjimai
1-3 metai	<p>1 žingsnis. Padedamas pedagogo nusiramina ir įsitraukia į veiklą.</p> <p>2 žingsnis. Atpažįsta suaugusiojo emocijas, kreipiasi į jį pagalbos.</p> <p>3 žingsnis. Žaidime savaip pertvarko suaugusiojo veiksmus, žodžius.</p>
4-6 metai	<p>4 žingsnis. Stengiasi laikytis suaugusiojo nustatytos tvarkos. Mėgsta veikti su suaugusiuoju. Savarankiškai atlieka suaugusių buitines darbus (spaudžia sultis, pjausto daržoves ir vaisius).</p> <p>5 žingsnis. Įtraukia suaugusįjį į savo žaidimus, tikrina leistinas elgesio normas. Drąsiai bendrauja su nepažįstamais.</p> <p>6 žingsnis. Pagarbiai bendrauja su suaugusiais. Žino į ką kreiptis pagalbos pasimetus, nutikus nelaimei. Žino, kodėl negalima bendrauti su nepažįstamais.</p>
Santykiai su bendraamžiais. Vaikas mokosi gerbti ir vertinti kitus draugus.	
Vertybinė nuostata	
Nusiteikęs savanoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais.	
Esminis gebėjimas	
Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (dalinasi žaislais, tariasi, supranta kitų norus), padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	
Amžius	Vaiko gebėjimai
1-3 metai	<p>1 žingsnis. Stebi kitus vaikus, mėgdžioja juos.</p> <p>2 žingsnis. Ieško bendraamžių draugijos, žaidžia greta. Trumpam įsitraukia į kito vaiko žaidimą. Ekspresyviai reiškia teises į savo daiktą.</p> <p>3 žingsnis. Bendrauja mimika, judesiais, veiksmais. Dažniau nei su kitais žaidžia su vienu vaiku.</p>
4-6 metai	<p>4 žingsnis. Žaidžia bendrus žaidimus su bendraamžiais, tariasi. Pasirinka žaidimui vieną ar kelis kurį laiką nesikeičiančius žaidimų partnerius.</p> <p>5 žingsnis. Įsitraukia į vaikų grupę. Natūraliai priima vaikų skirtumus, randa konflikto sprendimo būdą.</p> <p>6 žingsnis. Supranta, kad reikia susitarti, suvokia veiksmų pasekmes.</p>
Mokėjimas mokytis. Tai vaiko noras bei pasirengimas imtis naujų užduočių, gebėjimas kontroliuoti veiklos procesą bei taikyti įgytus gebėjimus įvairiuose kontekstuose.	

Vertybinių nuostatų	
Domisi tuo, kas nauja, palankiai nusiteikęs naujoms veikloms.	
Esminis gebėjimas	
Mokosi žaisdamas, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, sprenddamas problemas, kurdamas įvaldo kai kurias mokymosi strategijas, pradeda suprasti mokymosi procesą.	
Amžius	Vaiko gebėjimai
1-3 metai	1 žingsnis. Reaguoja į kalbinimą, tyrinėja daiktus visais pojūčiais (ragauja, liečia). 2 žingsnis. Aktyviai domisi aplinkos daiktais - juda, norėdamas paimti, pasiekti, išbandyti. 3 žingsnis. Modeliuoja veiksmus ir siužetinio žaidimo epizodus.
4-6 metai	4 žingsnis. Kūrybiškai žaidžia, imasi iniciatyvos, pastebi ir komentuoja padarinius. 5 žingsnis. Bando, planuoja, spėlioja, kas atsitiks, jeigu... 6 žingsnis. Enciklopedijose, internete, žinyuose ieško atsakymų į klausimus, sprendžia problemas, pasako, ką išmoko, kaip mokysis toliau.

4.2. Ugdymo(si) kryptis „Komunikuojantis ir kritiškai mąstantis“

Sakytinė vaiko kalba. Tai gebėjimas kalbėti, kalbos turinys. Gebėjimas išsakyti mintis - kalbos raiška. Vaiko sakytinė kalbinė raiška susiejama su grafine, plastine, muzikine, mimikos ir gestų išraiška.	
Sakytinė kalba	
Vertybinių nuostatų	
Nusiteikęs išklausyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.	
Esminis gebėjimas	
Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiaisiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreiškdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.	
Amžius	Vaiko gebėjimai
1-3 metai	1 žingsnis. Skiria griežtą ir malonų kalbančiojo toną. Geba veiksmis atsakyti į klausimus. Kartoja, mėgdžioja jam tariamus garsus. 2 žingsnis. Supranta nesudėtingus tekstus. Mėgdžioja 2-3 žodžių sakinius. Suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus kūrinėlius. 3 žingsnis. Išklauso ir reaguoja į kelis vienas paskui kitą sekančius prašymus. Sako „ačiū“, „prašau“. Domisi laidomis ir animaciniais filmukais. Derina žodžius sakinyje, deklamuoja.
4-6 metai	4 žingsnis. Kalba (pasakoja), vartoja paprastos konstrukcijos sakinius. Taisyklingai taria daugumą gimtosios kalbos žodžių, garsų klausosi tarmiškai skaitomų tekstų, atpažįsta žodyje kelis atskirus garsus. Klausosi ir kartoja patarles, priežodžius. 5 žingsnis. Supranta sudėtingesnio turinio tekstus, bando susikalbėti su kitakalbiu. Vartoja daiktavardžius, veiksmažodžius, būdvardžius,rieveksmius. 6 žingsnis. Supranta frazeologizmus, dviprasmybes. Kalba apie problemų sprendimą, vartoja sinonimus, antonimus, kalba „ateivių“ kalba. Vartoja būdvardžių laipsnius, išiktikus, jaustikus Kalboje vartoja garsą, judėjimą nusakančius veiksmo žodžius (čiulba, gieda, traka, braška...)
Rašytinė kalba. Vaiko minčių dėstymas erdvėje (pvz. popieriuje). Pirmas tokios kalbos momentas atsispindi vaiko „keverzonėse“.	
Rašytinė kalba	
Vertybinių nuostatų	
Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.	
Esminis gebėjimas	
Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitus simbolius, pradeda skaitinėti.	

Amžius	Vaiko gebėjimai
1-3 metai	<p>1 žingsnis. Vartinėja, žiūrinėja paveikslėlių knygeles. Stebi rašančiuosius, domisi rašymo priemonėmis, brauko linijas.</p> <p>2 žingsnis. Kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides. Spontaniškai brauko popieriaus lape, kraigalioja įvairias linijas.</p> <p>3 žingsnis. Domisi tekstu. Atpažįsta aplinkoje esančius simbolius, pavadina paveikslėlyje vaizduojamus daiktus.</p>
4-6 metai	<p>4 žingsnis. „Skaito“ knygeles, manipuliuoja raidėmis ir simboliais. Pastebi žodžius, prasidedančius ta pačia raide. Keverzonėmis rašo savo vardą, pavardę, norus, pasirašinėja po dailės darbais. Veria vardo, pavardės raidžių karolių.</p> <p>5 žingsnis. Supranta aplinkoje matomų spausdintų žodžių prasmę, įvardija specifinius skaitomo teksto veikėjų bruožus. Domisi ir supranta skirtingų spaudinių funkcijas (kalendorius, valgiaraštis, reklama). Kompiuteriu rašo savo vardą.</p> <p>6 žingsnis. Spausdintomis raidėmis rašo savo vardą kompiuteriu, rašo žodžius, supranta rašymo tikslus. Domisi knygomis, rašytiniais tekstais. Supranta, kad garsas siejamas su raide, o raidės sudaro žodį. Perskaito užrašus, pavadinimus. Kopijuoja matomus žodžius. Kuria reklamas, skelbimus, sveikinimus, kvietimus, dienotvarkę, orų prognozės suvestines. Braižo ir aiškina planus, schemas, grafikus.</p>
Problemų sprendimas	
Problemų sprendimo gebėjimai. Padeda vaikams priimti konstruktyvius sprendimus. Vaikas pats mokosi pasirinkti, nuspręsti ir pajusti problemų sprendimo ar pasirinkimo padarinius.	
Vertybinių nuostata	
Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.	
Esminis gebėjimas	
Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.	
Amžius	Vaiko gebėjimai
1-3 metai	<p>1 žingsnis. Pakartoja nepasisėkusį veiksma, jį keičia.</p> <p>2 žingsnis. Tyrinėja daiktus. Išbando jau žinomus veikimo būdus. Nepavykus įveikti kliūtis, meta veiklą arba laukia pagalbos.</p> <p>3 žingsnis. Stebi, kaip elgiasi kiti. Imasi sudėtingos veiklos, keisdamas veikimo būdus. Stebi savo veiksmų pasekmes.</p>
4-6 metai	<p>4 žingsnis. Supranta, kad susidūrė su sudėtinga kliūtimi, nori ją įveikti. Nepasisėkus, prašo suaugusiojo pagalbos. Eksperimentuoja su sniegu ir vandeniu, „matuoja“ pulsą.</p> <p>5 žingsnis. Pats ieško sunkumų. Mokosi iš nepavykusių veiksmų. Sprendžia problemas: ar galima gyventi be oro? Kada sukasi popierinė „gyvatėlė“?</p> <p>6 žingsnis. Atpažįsta su kokia problema susidūrė. Siūlo ir priima pagalbą, mokosi iš savo ir kitų klaidų. Eksperimentuoja su pilnomis vandens stiklinėmis, pienu ir coca cola, aiškinasi, kodėl gėlė keičia spalvą, kodėl nesprogsta balionas.</p>

4.3. Ugdymo(si) kryptis „Kūrybingas“

Estetinis suvokimas. Estetinio suvokimo ugdymo tikslas - siekti, kad vyresniame amžiuje vaikas sugebėtų pastebėti ir įvertinti įvairių kūrinių savitą grožį.
Vertybinių nuostata
Domisi, gėrįsi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.
Esminis gebėjimas
Jaučia, suvokia ir apibūdina elementarius muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno ypatumus, grožisi meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, žavisi aplinkos grožiu, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais, pastebėjimais, vertinimais.

Amžius	Vaiko gebėjimai
1-3 metai	<p>1 žingsnis. Susidomi, trumpam sukaupia dėmesį. Rodo savo emocijas, pasitenkinimą, kai yra emociškai kalbinamas, kai mato ryškius, gražių formų daiktus.</p> <p>2 žingsnis. Skirtingai reaguoja į muzikos garsus, gražius aplinkos daiktus, šokančius žmones. Mėgdžioja tai, kas patinka.</p> <p>3 žingsnis. Atpažįsta kai kuriuos girdėtus muzikos ir dailės kūrinius, ratelius: ploja, linksi, šūkčioja.</p>
4-6 metai	<p>4 žingsnis. Džiaugiasi menine veikla, noriai dainuoja, šoka, piešia, vaidina. Skirtingai reaguoja į kontrastingus meno kūrinius, aplinką, keliais žodžiais pasako savo išpūdžius.</p> <p>5 žingsnis. Pastebi veikėjų bruožus, nuotaiką, spalvas. Pasako, kaip jautėsi.</p> <p>6 žingsnis. Gėrėsi ir grožėsi savo ir kitų menine kūryba, argumentuoja, kodėl gražu.</p>
<p>Meninė raiška. Menine veikla siekiama lavinti vaiko saviraišką, vaizduotę, ugdyti jo estetinį skonį. Vaiko kūryba primena žaidimą spalvomis, muzika ar judesiu.</p>	
<p>Vertybinė nuostata</p> <p>Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.</p>	
<p>Esminis gebėjimas</p> <p>Spontaniškai ir savitai reiškia išpūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</p>	
Amžius	Vaiko gebėjimai
1-3 metai	<p>1 žingsnis. Reaguoja į muzikos garsus, judesius, balso intonacijas. Skambant muzikai ritmiškai ploja, trepsi, tūpčioja, barškina, stuksena. linguoja. Storu pieštuku, teptuku brauko, tepinėja, baksnoja palikdamas pėdsakus. Džiaugiasi dailės priemonėmis. 2 žingsnis. Mėgdžioja dviejų trijų garsų melodijas ar daineles, intonacijas, veiksmus. Eksperimentuoja dailės priemonėmis, atrasdamas spalvas, skirtingus veikimo būdus.</p> <p>3 žingsnis. Vienas ir kartu su kitais dainuoja 2-4 garsų daineles, žaidžia muzikinius žaidimus, ritmiškai groja su pedagogu. Mėgdžioja aplinkos garsus, gyvūnų (meškos, pelytės, katytės, šuniuko), augalų (pupos augimo, gelės žydėjimo) judesius. Linijas jungia į formas. Eksperimentuoja dailės priemonėmis, mėgaujasi procesu ne rezultatu.</p>
4-6 metai	<p>4 žingsnis. Dainavimą palydi ritmiškais judesiais. Dainuoja garsiai, tyliai, aukštai, žemai, greičiau, lėčiau. Tyrinėja kūno ir instrumentų garsų išgavimo būdus. Muzikinių žaidimų metu bėga rateliu, sukasi po vieną ir už parankių. Spontaniškai kuria ritminius motyvus savo vardui, žodžiams. Šoka ir pats kuria 3-4 natūralių judesių seką. Kuria dialogą tarp veikėjų, panaudoja tikrus reikmenis, drabužius, savaip perteikia veikėjo judesius. Patirtį reiškia įvairių linijų deriniais, geometrinėmis formomis. Kūrybos procesą palydi komentavimu, gestikuliacija, mimika. Kuria koliažus, konstruoja, lipdo, piešia pienu, piešia ant sniego, piešia putomis, „atranda stebuklingas spalvas“, piešia stiklo kamuoliukais, piešia ant šviesos stalo.</p> <p>5 žingsnis. Improvizuoja balsu, judesiais. Dainuoja vienbalses ir sudėtingesnio ritmo daineles, pritaria pačių pasigamintais ritminiais muzikos instrumentais (buteliai su kruopomis, pupelėmis, akmenėliais, smėliu). Atpažįsta smuiko, dūdelės būgno, varpelių skambesį. Šoka sukamuosius ir sudėtingesnius ratelius. Savarankiškai sumažina ir padidina ratelį, derina savo judesius su kitų vaikų judesiais, improvizuoja. Tyrinėja judesių grakštumą, plastiškumą. Eksperimentuoja tapybos, grafikos, mišriomis dailės priemonėmis, lieja guašą ant šlapio popieriaus. Piešia daržovių ir vaisių sultimis, antspauduoja siūlais, gamina cukraus dažus, kuria spalvų laboratoriją, fotografuoja, piešimo programos pagalba piešia kompiuteryje.</p> <p>6 žingsnis. Klausosi įvairaus žanro muzikos kūrinius ir perteikia spalvomis arba piešiniu. Dainuoja platesnio diapazono vienbalses dainas, tiksliai intonuoja. Grodami ritminiais instrumentais, seka „dirigento“ judesius. Kuria judesius kontrastingo</p>

	pobūdžio muzikai. Šoka sudėtingesnius ratelius (tiltelis, grandinė, aukštas bėgamasis). Improvizuoja kurdamas vaidinimus pagal girdėtą pasaką. Dailės darbelius papildo raidėmis, skaičiais, grafiniais ženklais. Piešia vaivorykštę ant išlieto pieno, piešia ledus. Kuria bendrus dailės darbus.
--	--

4.4. Ugdymo(si) kryptis „Tyrinėjantis save ir supantį pasaulį“

Aplinkos pažinimas. Vaikams labai svarbu pažinti artimiausią savo aplinką – darželį, kiemą, gatvę, namą, kuriame gyvena, parodyti draugams savo namus, papasakoti apie tėvus, senelius, brolius ir seseris, kaimynus, gyvūnus, įvardinti medžius, kuriuos mato savo kieme.	
Vertybinė nuostata	
Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.	
Esminis gebėjimas	
Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.	
Amžius	Vaiko gebėjimai
1-3 metai	<p>1 žingsnis. Atpažįsta artimus žmones, žaislus, daiktus. Reaguoja į skirtingus kvapus, garsus, skonius, paviršius.</p> <p>2 žingsnis. Orientuojasi artimiausioje aplinkoje. Pažįsta ir pavadina katę, šunį, paukštį. Žino kai kurių daiktų paskirtį ir jais naudojasi (šukos, šaukštas, nosinaitė).</p> <p>3 žingsnis. Pasako savo ir savo šeimos narių vardus. Atpažįsta ir pavadina augalus, gamtos reiškinius (medis, gėlė, saulė, debesys, lietus). Pasako kiek turi metų. Pavadina vaisius (obuolys, kriaušė), daržoves (morka, bulvė, agurkas, pomidoras, pupa, žirnis). Domisi gyvūnais, dalyvauja prižiūrint augalus ir gyvūnus. Orientuojasi savo grupės, darželio, namų aplinkoje.</p>
4-6 metai	<p>4 žingsnis. Žino, kad gyvena Ukmergėje, pasako, gatvės, kurioje gyvena, pavadinimą. Gamtoje ir paveikslėliuose atpažįsta dažniausiai sutinkamus gyvūnus (vilkas, lapė, kiškis, meška, karvė, arklys), medžius (eglė, pušis, klevas), grybus (baravykas, musmirė), daržoves (kopūstas, svogūnas, burokas, česnakas, ridikas). Ragauja daržoves, nusako jų skonį. Pasako metų laikų pavadinimus ir jiems būdingus požymius. Skiria gamtos reiškinius (lietus, rūkas, pūga, šlapdriba). Augina svogūnus, ragauja jo laiškus, riša, augina „oliziukus“.</p> <p>5 žingsnis. Samprotauja apie naminių ir laukinių gyvūnų gyvenimo skirtumus. Domisi dangaus kūnais, gamtos reiškiniais (žemės drebėjimas, ugnikalnių išsiveržimas). Domisi suaugusio žmogaus gyvenimu, jo darbais. Domisi Lietuvos žemėlapiu, pasako Lietuvos simbolių. Žino tradicines šventes, savo šalies ir sostinės pavadinimą. Žino artimiausioje aplinkoje esančius objektus (Vilkmergės skulptūra, Šilo progimnazija, baseinas, sveikatingumo takas, maisto, gėlių, žaislų parduotuvės, miesto stadionas). Nagrinėja dirvožemį, kuriame geriau augtų daržovės. Sėja daržovių ir gėlių sėklas, augina svogūnus, pupas, bulves. Dirba šiltnamyje. Pasako 4-5 pavasario požymius (nutirpo sniegas, skaisčiau šviečia saulė, grįžta paukščiai, pražysta gėlės). Pasako keletą žiemojančių paukščių pavadinimų (varna, žvirblis, zylė). Išvardija jų kūno dalis.</p> <p>6 žingsnis. Nusako daikto pagaminimo seką (pvz., iš avių, triušių, gaunama vilna, suvejami siūlai, numezgamos pirštinės, megztinukai). Rūšiuoja atliekas, žino konteinerių spalvas, skiria kokios atliekos į kurį metamos. Domisi pasaulio žemėlapiu, skaito žemynų pavadinimus. Mokosi naudotis buitines prietaisais (spaudžia sultis, kepa pyragus, sausainius, duoną), domisi skaitmeninių technologijų galimybėmis. Pradedą suprasti Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius. Žino, kaip ir kodėl reikia taupyti vandenį, šilumą, elektrą. Dalyvauja talkose.</p>

Emocijų suvokimas ir raiška. Neatskiriama vidinio pasaulio dalis, kurios ugdymas pradedamas nuo laisvos būsenos atsiradimo – nuo buvimo pačiu savimi.	
Vertybinė nuostata	
Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.	
Esminis gebėjimas	
Atpažįsta ir įvardina savo emocijas ar jausmus bei jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, atpažįsta ir įvardina kitų emocijas ar jausmus, bando į juos atsiliesti (paguosti, užjausti), keisti savo elgesį (susilaikyti, neskaudinti, atsižvelgti į kito norus).	
Amžius	Vaiko gebėjimai
1-3 metai	<p>1 žingsnis. Emocijas reiškia mimika, kūno judesiais, garsais. Atspindi kitų vaikų emocijas.</p> <p>2 žingsnis. Emocijos pastovesnės, bet dar būdinga greita nuotaikų kaita.</p> <p>3 žingsnis. Pradedą naudoti emocijų pavadinimus, pastebi kitų žmonių emocinę išraišką, skirtingai reaguoja (pasitraukia šalin, glosto).</p>
4-6 metai	<p>4 žingsnis. Pradedą suprasti, kad gali jausti skirtingas emocijas. Pradedą suprasti, kad jo ir kitų emocijos gali skirtis. Samprotauja apie blogo elgesio pasekmes. Tyrinėja molinius veidukus ant koridoriaus sienos, veidelių nuotaikas galerijose, ant šviesos stalo, kreivuose veidrodžiuose.</p> <p>5 žingsnis. Įvardina situacijas kurių metu jam kilo vienokios ar kitokios emocijos. Pradedą kalbėti apie jausmus su kitais, pasako, kodėl pyksta, verkia.</p> <p>6. žingsnis. Pradedą kalbėtis apie tai, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas.</p>
Iniciatyvumas ir atkaklumas. Ikimokyklinuko savybė pasireiškianti savarankišku veiklos atlikimu, idėjos iškėlimu. Atkaklumas - savo tikslų siekimas, nenuolaidžiavimas savo norams.	
Vertybinė nuostata:	
Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.	
Esminis gebėjimas	
Savo iniciatyva pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia, ją plėtoja, po tam tikro laiko tarpo veiklą pratęsia, kreipiasi į suaugusiųjų pagalbą, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.	
Amžius	Vaiko gebėjimai
1-3 metai	<p>1 žingsnis. Pats juda jį sudominusių žaislų link, trumpam sutelkia žvilgsnį, duoda žaislą kitam, skatina su juo žaisti.</p> <p>2 žingsnis. Savarankiškai modeliuoja kelis judesius ar veiksmus į vieną seką. Noriai mokosi iš tų, su kuriais jaučiasi saugus. Protestuoja negalėdamas įveikti kliūtis. Bando įdėti vieną indelį į kitą, bando užsisiegti ir atsiesgti sagutes. Ima šukas ir šukuoja lėlę.</p> <p>3 žingsnis. Laisvai juda erdvėje, keičia veiklą, sugalvoja būdus, kaip pasiekti neprieinamą daiktą. Išbando suaugusiojo pasiūlytus naujus žaislus.</p>
4-6 metai	<p>4 žingsnis. Susidūręs su kliūtimis bando ką nors daryti kitaip arba laukia pagalbos. Siekia savarankiškumo, bet dar laukia suaugusiojo paskatinimo. Ilgesnį laiką pats bando įveikti kliūtis, nepavykus, kreipiasi pagalbos į suaugusįjį.</p> <p>5 žingsnis. Pats pasirenka veiklą ir kryptingai ją plėtoja vienas ar su draugais. Bando pats įveikti kliūtis, nepavykus, bando įtraukti bendraamžius ir tik po to kreipiasi į suaugusįjį.</p> <p>6 žingsnis. Turiningai plėtoja paties pasirinktą veiklą, ją tęsia po dienos miego arba kitą dieną. Ilgesniam laikui susidomi suaugusiojo pasiūlyta veikla, siūlo savo veiklą.</p>
Skaičiavimas ir matavimas. Vaiko pažintis su skaičiaus sąvoka, kiekiu, simboliais, formomis, erdvėmis, matavimų gebėjimų ugdymas(is) susijęs su geometrinėmis figūromis, daiktų dydžio suvokimu, orientavimusi erdvėje ir laike.	

Vertybė nuostata	
Nusiteikęs pasaulio pažinimui naudoti skaičius ir skaičiavimus, tyrinėja aplinkos daiktus, jų ryšius ir santykius.	
Esminis gebėjimas	
Daiktų (realių ar pavaizduotų) kiekį apibūdina skaičiumi, susieja skaičių su atitinkamu jo simboliu. Sudaro, palygina daiktų grupes pagal kiekį. Apibūdina daikto vietą tam tikroje daiktų eilėje. Sudaro, pratęsia įvairias sekas, randa praleistus jų narius. Skiria daiktų spalvą ir formą, dydį, dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje, sieja daiktus su jų vaizdais nuotraukose, piešiniuose. Pastebi laiko tėkmės požymius. Tapatina, grupuoja, klasifikuoja daiktus. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, talpa, tūris, laikas, daiktų panašumai ir skirtumai, daiktų tarpusavio ryšiai, santykiai, padėtis vienas kito atžvilgiu.	
Amžius	Vaiko gebėjimai
1-3 metai	<p>1 žingsnis. Gestais, mimika parodo, kad suvokia, ką reiškia „yra – nėra“. Atkreipia dėmesį į judančius daiktus, daug kartų kartoja matytus veiksmus su daiktais.</p> <p>2 žingsnis. Supranta, ką reiškia vienas, du, parodo, kiek turi metukų. Stengiasi surasti reikiamos formos, spalvos, dydžio daiktus.</p> <p>3 žingsnis. Skiria žodžius vienas-daug. Geba išrikiuoti daiktus į eilę, bando konstruoti, grupuoti atsižvelgiant į daikto formą. Įsidėmi pagrindines spalvas: raudoną, mėlyną, geltoną, žalią. Supranta žodžius; didelis-mažas, ilgas-trumpas, sunkus-lengvas, storas-plonas, vienodi-skirtingi.</p>
4-6 metai	<p>4 žingsnis. Pradeda skaičiuoti daiktus, lygina dvi daiktų grupes, padalina daiktus į grupes po du, po tris. Pradeda vartoti kelintinius skaitvardžius. Atpažįsta ir atrenka apskritimo (skritulio), keturkampės (keturkampio), kvadratinės (kvadrato) formos daiktus. Konstruodamas pradeda atsižvelgti į daikto formą ir spalvą. Lygina daiktus pagal ilgį, aukštį, storį. Pradeda skirti dešinę ir kairę savo kūno puses. Vartoja žodžius: pirmyn-atgal, kairėn-dešinėn, aukštyn-žemyn. Paros dalis sieja su savo gyvenimo ritmu.</p> <p>5 žingsnis. Supranta, kad daiktų skaičius nepriklauso nuo formos, dydžio bei padėties erdvėje. Skaičiuoja iki 5, geba atsakyti į klausimus „Kiek iš viso?“, „Kiek daugiau?“, „Kiek mažiau?“ Geba pratęsti daiktų seką. Skiria trikampę, stačiakampę formas, ieško aplinkoje. Grupuoja daiktus atsižvelgdamas į jų spalvą, formą, dydį. Supranta, ką reiškia sudėlioti nuo mažesnio iki didžiausio ar atvirkščiai. Palygindamas daiktų dydžius naudojami sąlyginiai matavimai (trečiu daiktu). Supranta, kad knygos skaitomos iš kairės į dešinę. Skiria sąvokas vakar, šiandien, rytoj. Serviruoja stalą esamam vaikų skaičiui. Pasako į kokias geometrines formas yra panašūs aplinkoje esantys daiktai.</p> <p>6 žingsnis. Skaičiuoja iki 10. Vardija žodžius: daugiau, mažiau, po lygiai, pusiau, į 2 dalis, į 4 dalis. Skiria plokštumos ir erdvės figūras: skritulį ir rutulį, kvadratą ir kubą. Matuodamas atstumą naudojami vienu ar keliais sąlyginiais matais. Atranda, kad į skirtingos formos daiktus galima sutalpinti skystų ar birių medžiagų kiekį. Apibūdina daikto vietą kitų daiktų atžvilgiu (priešais, tarp, prie, už, šalia, viduryje.). Žino, kad gamtoje yra įvairios trukmės pasikartojančių ciklų (savaitės dienos, metų laikai).</p>
Tyrinėjimas. Bandymai, eksperimentai, tyrinėjimai - tai aktyvi veikla, kurios metu vaikai kaupia patirtį, diskutuoja, sutelkia dėmesį, samprotauja, kritiškai mąsto, sprendžia problemas, įsitema, suvokia.	
Vertybė nuostata	
Aktyvus, domisi viskuo, noriai stebi, bando, samprotauja.	
Esminis gebėjimas	
Aktyviai tyrinėja save ir aplinką, įvaldo įvairius tyrinėjimo būdus, mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	

Amžius	Vaiko gebėjimai
1-3 metai	<p>1 žingsnis. Reaguoja, kas vyksta aplinkui, bando dalyvauti judesiais, garsais. Stengiasi paliesti, paimti, paragauti.</p> <p>2 žingsnis. Patikusį veiksmą prašo pakartoto daug kartų. Mėgsta žaisti slėpynių.</p> <p>3 žingsnis. Atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis, tačiau rodo susidomėjimą. Aiškinasi, kas tai yra, kaip ir kodėl tai veikia. Bando išardyti žaislus, pažiūrėti, kas jų viduje.</p>
4-6 metai	<p>4 žingsnis. Pats pasirenka žaidimui reikalingas medžiagas. Žaisdamas tyrinėja, bando (skęsta ar plaukia, rieda ar sukasi, tinka vienas prie kito, ar ne).</p> <p>5 žingsnis. Pavadina medžiagas, iš ko daiktas pagamintas (medžio, stiklo, popieriaus). Smalsauja apie jų savybės, jas išbando. Geba suvokti ryšį tarp to, kaip daiktas padarytas ir jo paskirties. Domisi iš ko padaryti daiktai, domisi jų savybėmis, jas išbando. Suvokia medžiagos, iš kurios padarytas daiktas, pasirinkimo tikslingumą. Paaškina, kad su nežinomais daiktais reikia elgtis atsargiai.</p> <p>6 žingsnis. Mėgsta stebėti, kaip auga augalai, kaip elgiasi gyvūnai. Atlieka paprastus bandymus: augina kristalus, gamina vulkaną, kuria gyvą gamtos paveikslą, mokosi pavaizduoti bandymų rezultatus lentelėse, diagramose. Samprotauja, ką sužinojo, atrado, kelia tolesnius klausimus. Domisi, kaip seniau gyveno žmonės, kaip žmonės gyvena kitose šalyse. Nagrinėja pasaulio žemėlapi. Pasitelkia priemonių įvairovę (lupą, mikroskopą). Analizuoja, grupuoja ir klasifikuoja daiktus pagal jų savybes. Stebėdamas nuotraukas aiškinasi, kuo yra panašūs į savo artimuosius, kuo skiriasi.</p>

4.5. Ugdymo(si) kryptis „Sveikas ir saugus“

<p>Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai. Vaikai, neturėdami kasdieninio gyvenimo įgūdžių, yra nuolat priklausomi nuo kitų žmonių. Pagrindinės sritys, rodančios vaiko kasdienio gyvenimo įgūdžius, yra gebėjimas: valgyti ir gerti, elgtis prie stalo; praustis; apsirengti ir nusirengti ir t.t. .</p>	
<p style="text-align: center;">Vertybinė nuostata</p> <p>Noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.</p>	
<p style="text-align: center;">Esminis gebėjimas</p> <p>Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.</p>	
Amžius	Vaiko gebėjimai
1-3 metai	<p>1 žingsnis. Bando savarankiškai valgyti ir gerti iš puoduko, pats laiko šaukštelį.</p> <p>2 žingsnis. Valgo ir geria padedamas suaugusiojo arba savarankiškai. Košę valgo šaukštu. Padedamas suaugusiojo plaunasi, šluostosi rankas, geria, nusirengia, apsirengia arba bando tai atlikti savarankiškai.</p> <p>3 žingsnis. Savarankiškai valgo ir geria. Pradeda naudotis stalo įrankiais (naudojasi šakute). Pasako, ko nori ir ko nenori valgyti. Vieną kitą daiktą padeda į vietą. Pats eina į tualetą, suaugusiojo padedamas susitvarko. Prieš valgį ar pasinaudojęs tualetu, pats plaunasi rankas.</p>

4-6 metai	<p>4 žingsnis. Valgo tvarkingai, primenamas po valgio skalauja burną. Valgydamas nekalba, gerai sukramto maistą. Pradedą naudotis peiliu. Pavalgęs nusivalo servetėle. Padeda suaugusiajam serviruoti ir po valgio sutvarkyti stalą. Pasako, kodėl reikia plauti vaisius ir daržoves. Savarankiškai naudojami tualetu ir susitvarko juo pasinaudojęs. Priminus, čiaudėdamas ir kosėdamas užsidengia burną ir nosį. Sutvarko dalį žaislų, su kuriais žaidė. Pasako, kodėl negalima imti degtukų, vaistų aštrių daiktų.</p> <p>5 žingsnis. Domisi, kuris maistas sveikas ir naudingas. Vadovaujamas suaugusiojo, serviroja ir tvarko stalą. Žaisdamas stengiasi saugoti save ir kitus. Priminus stengiasi sėdėti ir vaikščioti taisyklingai. Žino sveikus maisto produktus ir nesveikus.</p> <p>6 žingsnis. Pasako, kad maistas reikalingas, kad augtų sveiki. Savarankiškai serviroja ir tvarko stalą. Savarankiškai apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna. Suaugusiųjų padedamas pasirenka drabužius ir avalynę pagal orą. Stebint suaugusiajam, saugiai naudojami veiklai skirtais aštriais įrankiais (pjausto daržoves, siuva, siuvinėja, kala vinis). Žino saugaus elgesio gatvėje, prie vandens, su ugnimi, elektros prietaisais bei vaistų naudojimo taisykles. Supranta alkoholio ir tabako žalą organizmui.</p>
<p>Fizinis aktyvumas. Tai kryptinga vaiko veikla, gerinanti fizines galias, kurios būtinos norint pasiekti ir išlaikyti aukštą sveikatos ir fizinio išsivystymo lygį.</p>	
<p style="text-align: center;">Vertybinė nuostata</p> <p>Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.</p>	
<p style="text-align: center;">Esminis gebėjimas:</p> <p>Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tiksliai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių, rankų koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.</p>	
Amžius	Vaiko gebėjimai
1-3 metai	<p>1 žingsnis. Sėdi, šliaužia ropoja visomis kryptimis. Žingsniuoja laikydamasis, vedamas arba savarankiškai. Tiksliai siekia daikto, rankos judėjimą seka akimis. Kiša žaislą į burną, purto, mojuoja, perima iš vienos rankos į kitą.</p> <p>2 žingsnis. Savarankiškai atsistoja, eina į priekį ir atgal, bėga, pralenda pro kliūtis keturpėsčia. Padedamas lipa laiptais aukštyne pristatomu žingsniu, spiria kamuolį išlaikydamas pusiausvyrą. Bėga tiesiomis kojomis. Ploja rankomis, ridena, meta, gauda kamuolį.</p> <p>3 žingsnis. Pastovi ant vienos kojos, apeina, peržengia kliūtis, eina (25-30cm) plačia linija. Bėga keisdamas kryptį, lipa laiptais pakaitiniu žingsniu, laikydamasis suaugusiojo. Pašoka nuo žemės, nušoka nuo laiptelio, peršoka liniją. Derina akies-rankos, abiejų rankų ir kojų judesius. Žirkėmis įkerpa popieriaus kraštą.</p>
4-6 metai	<p>4 žingsnis. Stovėdamas pasistiebia ir atlieka įvairius judesius. Eina ant pirštų galų, siaura linija (5 cm), gimnastikos suoleliu, lipa aukštyne ir žemyn nesilaikydamas turėklų. Šokinėja abiem ir ant vienos kojos, nušoka nuo paaukštinimo. Mina ir vairuoja triratuką. Pieštuką laiko tarp nykščio ir kitų pirštų. Tiksliau atlieka judesius plaštaka ir pirštais: ima, atgnybia, kočioja, mojuoja, plasnoja. Ištiestomis rankomis pagauna didelį kamuolį.</p> <p>5 žingsnis. Eina pėda už pėdos, pristatomu žingsniu, aukštai keldamas kelius, atlikdamas judesius rankomis. Bėgioja vingiais, bėga ant pirštų galų, šokinėja abiem kojom vietoje ir judėdamas į priekį. Šokinėja ant vienos kojos, peršoka žemas kliūtis, šokinėja per virvutę. Pieštuką ir žirkles laiko beveik taisyklingai. Tiksliai atlieka sudėtingesnius judesius: veria ant virvutės smulkius daiktus, užsega ir atsega sagas. Meta kamuolį iš įvairių padėčių, įsisupa ir supasi sūpynėmis.</p> <p>6 žingsnis. Eina poroje, prasilenkdamas, gyvatėle, atbulomis, šonu. Bėga pristatomu</p>

	ir pakaitiniu žingsniu, bėga suoleliu, bėga aukštai keldamas kelius Šokinėja ant vienos kojos judėdamas į priekį, šoka į tolį, aukštį, važiuoja dviračiu. Tiksliau valdo pieštuką ir žirkles. Su kamuoliu atlieka sportinių žaidimų elementus, žaidžia komandomis, derindamas veiksmus.
--	---

5. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Ugdymo pasiekimų vertinimas – tai nuolatinis informacijos rinkimas ir jos panaudojimas, nustatant vaikų daromą pažangą, koreguojant, tobulinant pedagogo darbo būdus ir metodus. Nuolatinis ir sistemingas vertinimas padeda auklėtojai išvelgti vaiko galimybes, nustatyti problemas ir spragas, diferencijuoti ir individualizuoti ugdymą. Ugdymo pasiekimų vertinimas grindžiamas šiuolaikine mokymosi samprata, amžiaus tarpsnių psichologiniais ypatumais, individualiais vaiko poreikiais.

Ugdymo pasiekimų vertinimo tikslas – padėti vaikui sėkmingai ugdytis, bręsti kaip asmenybei, kaupti informaciją apie kiekvieno pasiekimus ir daromą pažangą, kad būtų galima koreguoti ugdymo procesą, priimti pagrįstus sprendimus, sudaryti sąlygas tėvams tapti lygiaverčiais vertinimo partneriais, gauti grįžtamosios informacijos, kuri padėtų įvertinti auklėtojų bei lopšelio – darželio darbo sėkmę.

Vaikų pažangos ir pasiekimų vertinimo uždaviniai – padėti auklėtojai išvelgti vaiko ugdymo(si) galimybes, pasiekimų lygmenį, nustatyti spragas ir problemas. Planuojant ugdymo procesą, pasirinkti tinkamiausią turinį, formas, būdus, metodus, individualizuoti ugdymą, suteikti tėvams informaciją apie vaiko ugdymą(si), stiprinti ryšius tarp vaiko, tėvų ir įstaigos, nustatyti lopšelio-darželio ugdymo kokybę.

Svarbiausi vaiko ugdymo pasiekimų vertinimo principai:

Vertinimas grindžiamas šiuolaikine ugdymo ir ugdymo(si) samprata, amžiaus tarpsnių psichologiniais ypatumais, vaiko poreikiais, individualiomis galiomis, gebėjimais.

Vaiko pasiekimai ir pažanga stebimi ir fiksuojami vadovaujantis Vaiko pasiekimų aprašu, kuriame išdėstyta aštuoniolika vaiko ugdymo(si) pasiekimų sričių su esminėmis nuostatomis ir gebėjimais, kuriuos vaikas įgyja iki šešerių metų.

Vertinant vadovujamasi gerai susiformavusiais gebėjimais ir siekiama ugdyti prasčiau susiformavusius gebėjimus.

Vaiko pasiekimams keliama skirtingi reikalavimai (gabiems vaikams – aukštesni, menkesnių gebėjimų – žemesni).

Vertinama individuali kiekvieno vaiko pažanga, jo dabartiniai pasiekimai lyginami su ankstesniais.

Vaiko pasiekimai vertinami du kartus per metus: spalio, balandžio mėnesiais. Vaiko pasiekimų įrodymai yra renkami nuolat vykstant realiam ugdymosi procesui, vadovaujantis vaiko pasiekimų fiksavimo lentele (1 priedas) ir jungiama į diagramas. (2 priedas). Vaikų pasiekimus vertinti padeda įstaigos logopedas, meninio ugdymo pedagogai, tėvai.

Vaiko pasiekimų aplanko turinys

Aplankas yra vaiko augimo liudijimų rinkinys, surinktas ir sudėliotas taip, kad atskleistų, išryškintu vaiko daromą pažangą, gebėjimų augimą ir/arba parodytų geriausius kiekvieno vaiko darbus.

Vaiko pasiekimų aplankas gali būti naudojamas siekiant trumpalaikių ir ilgalaikių ugdymosi tikslų. Jame esanti informacija panaudojama tolesniam tikslingam vaiko ugdymuisi.

- Duomenys apie vaiką (vardas ir pavardė, amžius, kt.);
- visų ugdymo sričių aktualūs, tikslingi vaiko darbų pavyzdžiai (su/be pedagogo komentarais);
- vaiko mintys, pasakojimai;
- vaiko stebėjimo aprašai;
- specialistų komentarai;
- nuotraukos;
- dalyvavimas renginiuose, projektuose;

Tėvų dalyvavimas vaiko pasiekimų vertinimo procese.

Tėvus drąsinti ir skatinti dalyvauti vertinant vaiko pasiekimus:

- pabrėžiant pozityvų požiūrį į vaiko pasiekimų vertinimą;
- gilinant tėvų supratimą apie tai, kad vaikų ugdymosi sėkmei didelę reikšmę turi kasdienis tėvų bendravimas su vaiku;
- paaiškinant vertinimo reikšmę ir svarbą susitikimo su tėvais metu (susirinkimas, individualus susitikimas).

Vaiko dalyvavimas aptariant jo pasiekimus

Vaikai turėtų dalyvauti kaupiant aplanko turinį. Jie galėtų atrinkti arba pritarti, kokį jo darbėlį įdėti į aplanką, tai suteiktų vaikams pasitikėjimo, pasididžiavimo jausmą savimi, ugdytų savarankiškumą.

- Skatinti vaiką kalbėti apie save. Vaikas pats pasakys, ką mėgsta daryti ir ko nemėgsta;
- drovius, uždarus, nedrąsius vaikus kalbinti individualiai, sudarant jiems saugią aplinką, kurioje jie jaustųsi patogiai, nebūtų suvaržyti;
- drąsinti vaiką įvertinti savo darbėlį;
- klausti vaiko nuomonės apie tai, kuris darbelis galėtų būti įdėtas į vaiko pasiekimų aplanką; gerbti jo sprendimą / nuomonę apie darbėlį;
- skatinti vaiką tam tikru periodiškumu pildyti ir kaupti aplanką, įvairiomis formomis (žodžiu, suklijuojant).

Informavimas apie ugdymosi pasiekimus

Vaikams

- kiekvienas vaikas siekia būti įvertintas už atliktą darbą, todėl svarbu vaikui suprantama kalba paaiškinti, kaip jam sekėsi viena ar kita veikla, ar reikėtų dar pasistengti;
- vaiko pasiekimai yra vertinami žodžiu, įvairiomis neverbalinėmis priemonėmis (gestu, mimika ar pan.);
- apibendrinta informacija pateikiama išsamiais pasiekimų aprašymais.

Tėvams

- informacija apie vaikų pasiekimus teikiama reguliariai;
- apibendrinus atitinkamo laikotarpio vaikų pasiekimų rezultatus individualių pokalbių;
- jei atsiranda tam tikrų ugdymosi sunkumų, tuomet tėvai informuojami apie įvairių specialistų teikiamą pagalbą, kuri galėtų veiksmingai pagerinti ugdymosi rezultatus;
- informuojame apie tai, kokių ugdymosi rezultatų bus siekiama per tam tikrą laikotarpį, kokiais

6. PRIEMONĖS, IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAI ĮGYVENDINTI

Priemonių, padedančių įgyvendinti ikimokyklinio ugdymo programą planas, sudarytas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. lapkričio 30 d. įsakymu Nr. V-2310 „Dėl bendrojo ugdymo dalykų vadovėlių ir mokymo priemonių atitikties teisės aktams įvertinimo ir aprūpinimo jais tvarkos aprašo patvirtinimo“.

1. Raštinės reikmenys: akvarelė, guašas, paprasti ir spalvoti pieštukai, tušinukai, vaškinės kreidelės, balta ir spalvota kreida, teptukai, lipnūs lapeliai, kopijavimo popierius (lankstiniams), akvarelinis ir braižybinis popierius, spalvotas popierius, lipnus spalvotas popierius, krepinis popierius, spalvotas ir baltas puskartonis, spalvotas ir baltas kartonas, vatmanas, sausi klijai, drožtukai, trintukai, liniuotės, žirklys, magnetukai, CD, DVD diskai ir kt.

2. Baldai: stalai, kėdutės, suoliukai, rūbų spintelės, spintos priemonėms, vaikiškos sekcijos, lentynos žaislams, knygomis, dailės priemonėms, komodos ir kt.

3. Priemonės, skirtos vaikų kūrybiniais žaidimams: „virtuvėlė“, „parduotuvė“, „teatriukas“, „praustuvė“, „skalbykla“, „bibliotekėlė“ ir kt.

4. Muzikiniai instrumentai barškučiai, lumzdeliai, būgneliai, varpeliai, tamburiniai ir kt. **bei muzikinė aparatūra;**

5. Minkšti komplektai: tunelis, sėdmaišiai, pufai, sofa, foteliai ir kt.

6. Laminavimo aparatas;
 2. Kamštinės ir magnetinės lentos;
 3. Įvairūs žaislai ir žaidimai;
 5. Kompiuteriai (stacionarūs ir nešiojami);
 6. Fotoaparatai, filmavimo kameros;
 7. Projektorius;
 8. Interaktyvios lentos;
 16. Interaktyvios bitės ir kilimėliai
 17. Interaktyvios grindys
 18. Kreivieji veidrodžiai
 19. Manipuliacinė siena
 9. Kopijavimo aparatai;
 10. Molbertai;
 11. Šviečiantys stalai ir kūrybiniai lagaminėliai;
 12. Mikroskopai, padidinimo stiklai, svarstyklės, stiklinės kolbos, indeliai ir kt. (vaikų tyrinėjimams)
 13. Knygos: pažintinės, magnetinės, pasakų, enciklopedijos ir kt.
 14. Plakatai, žemėlapiai;
 15. Muliažai;
 19. Manipuliacinė siena;
 20. Sporto priemonės: čiužiniai, gimnastikos kilimėliai, lankai, gimnastikos lazdos, kamuoliai, futbolo vartai, krepšinio stovai, sveikatingumo takelis, triratukai, paspirtukai ir kt.
 21. Lėlių teatro lėlės: pirštinių, lazdelinių, šešėlinių, karūnėlių ir kt.
 22. Medžiaga: smėlis, molis, modelinas, trikotažo, kartūno atraižėlės, plaušas, popierius, jūros puta ir kt.
-

TURINYS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA „PO EGLUTĖS ŽALIAJA SKARA“	1
I SKYRIUS	1
1. BENDROSIOS NUOSTATOS	1
1.1. Ikimokyklinio ugdymo teisinė bazė	1
1.2. Vaikai ir jų poreikiai	1
1.3. Esminiai pedagogų veiklos principai ir uždaviniai	2
1.4. Bendruomenės ypatumai	2
1.5. Filosofinės ugdymo kryptys	3
1.6. Tėvų lūkesčiai	3
1.7. Programos atnaujinimas	3
II SKYRIUS	3
2. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI	3
3. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMOS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI	4
III SKYRIUS	4
4. UGDYMO TURINYS IR METODAI	4
4.1. Ugdymo(si) kryptis „Pasitikintis savimi“	5
4.2. Ugdymo(si) kryptis „Komunikuojantis ir kritiškai mąstantis“	7
4.3. Ugdymo(si) kryptis „Kūrybingas“	8
4.4. Ugdymo(si) kryptis „Tyrinėjantis save ir supantį pasaulį“	10
4.5. Ugdymo(si) kryptis „Sveikas ir saugus“	13
5. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS	15
6. PRIEMONĖS, IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAI ĮGYVENDINTI	16
1 PRIEDAS. Vaiko ugdymo(si) pasiekimų fiksavimas	
2 PRIEDAS. Ugdymo(si) pasiekimų diagrama pagal pasiekimų žingsnius	

VAIKO UGDYMO(SI) PASIEKIMŲ FIKSAVIMAS

Vaiko vardas, pavardė, amžius		
UGDYMO(SI) SRITIS	VAIKO PASIEKIMAI	TOLIMESNIO UGDYMO GAIRĖS
<p>1. SAVIVOKA IR SAVIGARBA <i>Vertybinė nuostata.</i> Save vertina teigiamai. <i>Esminis gebėjimas.</i> Supranta savo asmens tapatumą (aš esu, buvau, būsiu), pasako, kad yra berniukas/mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tiki, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.</p>		
<p>2. SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ <i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikę sutelkti dėmesį, būti kantrus, valdyti emocijų raišką ir elgesį. <i>Esminis gebėjimas.</i> Ilgesnį laiką sutelkia dėmesį klausymui, stebėjimui, veiklai, įsiaudrinęs geba nusiraminti, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus.</p>		
<p>3. SANTYKIAI SU SUAUGUSIAIS <i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti. <i>Esminis gebėjimas.</i> Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdieninėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi, žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais.</p>		
<p>4. SANTYKIAI SU BENDRAAMŽIAIS <i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs savanoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais. <i>Esminis gebėjimas.</i> Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (dalinasi žaislais, tariasi, supranta kitų norus), padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</p>		

<p>5. MOKĖJIMAS MOKYTIS <i>Vertybinių nuostata.</i> Domisi tuo, kas nauja, palankiai nusiteikęs naujoms veikloms. <i>Esminis gebėjimas.</i> Mokosi žaisdamas, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, sprenddamas problemas, kurdamas įvaldo kai kurias mokymosi strategijas, pradeda suprasti mokymosi procesą</p>		
<p>6. SAKYBINĖ KALBA <i>Vertybinių nuostata.</i> Nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba. <i>Esminis gebėjimas.</i> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreiškdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.</p>		
<p>7. RAŠYBINĖ KALBA <i>Vertybinių nuostata.</i> Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu. <i>Esminis gebėjimas.</i> Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitus simbolius, pradeda skaitinėti</p>		
<p>8. PROBLEMŲ SPRENDIMAS <i>Vertybinių nuostata.</i> Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti. <i>Esminis gebėjimas.</i> Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes</p>		
<p>9. ESTETINIS SUVOKIMAS <i>Vertybinių nuostata.</i> Domisi, gėrиси, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla. <i>Esminis gebėjimas.</i> Jaučia, suvokia ir apibūdina elementarius muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno ypatumus, grožisi meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, žavisi aplinkos grožiu, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais, pastebėjimais, vertinimais.</p>		
<p>10. MENINĖ RAIŠKA <i>Vertybinių nuostata.</i> Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.</p>		

<p><i>Esminis gebėjimas.</i> Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</p>		
<p>11. APLINKOS PAŽINIMAS <i>Vertybinė nuostata.</i> Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. <i>Esminis gebėjimas.</i> Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis</p>		
<p>12. EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA <i>Vertybinė nuostata.</i> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <i>Esminis gebėjimas.</i> Atpažįsta ir įvardina savo emocijas ar jausmus bei jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, atpažįsta ir įvardina kitų emocijas ar jausmus, bando į juos atsiliepti (paguosti, užjausti), keisti savo elgesį (susilaikyti, neskaudinti, atsižvelgti į kito norus).</p>		
<p>13. INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS <i>Vertybinė nuostata.</i> Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais. <i>Esminis gebėjimas.</i> Savo iniciatyva pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia, ją plėtoja, po tam tikro laiko tarpo veiklą pratęsia, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais</p>		
<p>14. SKAIČIAVIMAS IR MATAVIMAS <i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs pasaulio pažinimui naudoti skaičius ir skaičiavimus, tyrinėja aplinkos daiktus, jų ryšius ir santykius. <i>Esminis gebėjimas.</i> Daiktų (realių ar pavaizduotų) kiekį apibūdina skaičiumi, susieja skaičių su atitinkamu jo simboliu. Sudaro, palygina daiktų grupes pagal kiekį. Apibūdina daikto vietą tam tikroje daiktų eilėje. Sudaro, pratęsia įvairias sekas, randa praleistus jų narius. Skiria daiktų spalvą ir formą,</p>		

<p>dydį, dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje, sieja daiktus su jų vaizdais nuotraukose, piešiniuose. Pastebi laiko tėkmės požymius. Tapatina, grupuoja, klasifikuoja daiktus. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, talpa, tūris, laikas, daiktų panašumai ir skirtumai, daiktų tarpusavio ryšiai, santykiai, padėtis vienas kito atžvilgiu.</p>		
<p>15. TYRINĖJIMAS <i>Vertybinių nuostata.</i> Aktyvus, domisi viskuo, noriai stebi, bando, samprotauja. <i>Esminis gebėjimas.</i> Aktyviai tyrinėja save ir aplinką, įvaldo įvairius tyrinėjimo būdus, mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</p>		
<p>16. KASDIENINIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI <i>Vertybinių nuostata.</i> Noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius. <i>Esminis gebėjimas.</i> Tvaringai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.</p>		
<p>17. FIZINIS AKTYVUMAS <i>Vertybinių nuostata.</i> Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. <i>Esminis gebėjimas.</i> Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydama pusiausvyrą, spontaniškai ir tiksliai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių, rankų koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.</p>		
<p>18. KŪRYBIŠKUMAS <i>Vertybinių nuostata.</i> Domisi, gėrasi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla. <i>Esminis gebėjimas.</i> Jaučia, suvokia ir apibūdina elementarius muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno ypatumus, grožisi meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, žavisi aplinkos grožiu, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais, pastebėjimais, vertinimais.</p>		

